

СТАНОВИЩЕ

от

доцент Красимир Господинов Добрев
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” Пловдив

относно дисертационен труд на
Надежда Пламенова Николова

на тема:

„ФЕНОМЕНЪТ НА ПРЕСЛАВСКАТА КЕРАМИКА”

за присъждане на образователна и научна степен

„ДОКТОР”

ФАКУЛТЕТ „ПРИЛОЖНИ ИЗКУСТВА”

КАТЕДРА „КЕРАМИКА”

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

Научен ръководител: проф. Ивана Иванова Енева

София, 2020

Обемът на дисертационния труд е структуриран в 239 страници текст, със съдържанието и използваната литература. Текстът се състои от увод, четири глави, заключение, приноси и библиографски материал от 206 единици на научни разработки от непериодични и периодични издания.

По темата е приложен илюстративен материал от 104 страници със съдържателен фактологичен обем, включващ изображения от черно-бели илюстрации, кратки описания и параметрите на изследваните обекти и компактдиск.

Авторефератът съдържа 27 страници, който отговаря на текста на дисертацията и изискванията към него.

Изследователският труд на Надежда Николова на тема: „Феноменът на преславската керамика”, ни представя задълбочено и методично проучване, в което докторантът смело се ангажира да изследва материя, над която са посветили усилията си именити учени, допринесли за проучването и тълкуването на явление, появило се през един от най-значимите периоди от българската история и култура, обхващащ християнизацията, мащабния книжовен подем и политическо могъщество на България IX-X в. Още в сполучливо формулираното заглавие е зададен кодът, в който се съдържа неповторимото въздействие на керамичното дворцово изкуство, чието приложение е неизменна част от богатото ни културно и историческо наследство. Екипната работа между докторанта и научния ръководител проф. Ивана Енева е пример, който доказва много точно, че историята е наука в развитие. Посочените обстоятелства, ангажират още повече вниманието на широк кръг от учени, студенти, педагози и множество последователи, заинтригувани от българското културно и историческо наследство.

Разрешаването на поставения проблем е както чисто научно исторически, така и най-ценната му част, полезна за студентите, в която е застъпено проучването на богатството от съхранения материал на дворцовата керамика от столицата Велики Преслав, Кръглата църква, църквата в Патлейна, Дворцовия манастир в Преслав, Тузлалъка и местата на пещите и работилниците в района.

Докторантът, за да бъде максимално коректен, включва като основни принципи и методи на разрешаване на проблема времеви анализ, определящ хронологията на

явлението. Към системата от доказателства са ползвани: картографски метод, определящ границите и предпоставките за поява на рисуваната керамика, типографски способ, обособяващ типове керамика в отделни групи, форми, приложение, характерни особености и др.

От особено важно значение е направеният сравнителен анализ, засягащ всички аспекти на проблема, който очертава най-ясно картината за преславската керамика, съпоставена с артефактите, съхранени в различни световни музеи.

Уводът отговаря на основните изисквания за композиционна структура на научен труд, акцентиращ на актуалната и значима потребност на темата, обект и предмет, цели и задачи на изследването, хипотези и методика.

Направен е сполучлив опит за систематизиране на процесите и характерните особености, свързани с Преславската дворцова рисувана керамика.

В Първа глава „Исторически и културен преглед на периода IX – X век“, Надежда Николова прави важен преглед, фиксирайки местата и условията на обществено политическия, духовен, икономически и социален контекст на времевия отрязък, в който се появява и развива столичното керамично изкуство. Важен сегмент към очертаната контекстуална рамка са връзките на българското керамично изкуство с византийската керамична школа, претърпяла мащабно развитие в имперския столичен център Константинопол.

Във втора глава озаглавена „Архитектурната рисувана керамика от Преслав“, докторантът се ангажира да изследва и представи характерните особености и приложението на важен дял от естетическото оформление на дворцовия комплекс. Основният акцент е поставен върху голямото разнообразие от различни видове архитектурна украса: облицовъчни плочки, формирани в четириъгълни пана, фризове (ивици) с медальони върху стените, рисувана керамика, предназначена да бъде инкрустирана в каменните корнизи, пиластри, рамки от вътрешната архитектурна украса на двореца и църквите. Към тях спадат и елементи от църковната мебелировка, трапезната рисувана керамика от бяла глина и др. Приложението, вида и типологията на Преславската архитектурна рисувана керамика, визиращи орнаменталното богатство на най-

представителните сгради по време на разцвета на Първата българска държава е подробно проучен и коректно включен в текста.

Трета глава е посветена на важен дял от Преславската рисуванa керамика, озаглавена: „Иконният образ в преславската рисуванa керамика”, участва като раздел в символиката, свързваща светската и духовната власт в управлението на българската държава през IX – X век, като религиозно образна система. В нея е застъпен иконографският християнски символ, разгледан, като универсална, жизнено важна, мислено и визуално достъпна форма на общуване, условие, генериращо научно и емоционално поведение.

В четвърта глава са проследени техническите качества на материалите, изразните средства, техниката, технологията и процесите на изпълнение, с които боравят българските майстори керамици от IX – X век.

Съдържанието на текста е от особено важно значение за обучението, свързано с лекционния материал и практическите опити на студентите от специалност „Керамика” в Национална художествена академия. Тяхното внимание е насочено към една сложна, поэтапна старинна техника и технология, структурни разновидности, запазена повече от хилядолетие.

Намирам изборът на тема и насоката на докторант Надежда Пламенова Николова за изключително съществен и своевременен. Считаю, че резултатите от проучването, са ценен материал за придобиване на теоретични познания в съчетание с придобиване на технически умения на студентите от специалност „Керамика.

В заключение, чрез постигнатите резултати и направените изводи, считаю, че дисертацията отговаря на всички изисквания за качествен научен труд и е пример за коректна научна организация, поради което препоръчвам на научното жури да присъди на докторант Надежда Пламенова Николова, заслужено научната и образователна степен „доктор“.

30 октомври 2020 г.

Доц. Красимир Добрев:

София,